

"Zât-ı Hayy-ı Kayyûm-u Zülcelâlin elbette hiçbir cihetle misli, nazîri, şerîki, veziri, zıddı, niddi olmaz ve olması muhaldir." Burada "zıd" kelimesi "benzer" manasını teyid etmek için mi kullanılmış; yoksa başka mana mı var?

"Zıt" kelimesi ile "**benzer**" kelimesi arasında ciddi fark vardır. **Zıt** kelimesi tam tamına karşı bir rakip demektir. Yani Allah'ta hangi sıfat ve isimler var ise, onun zıttı olan karşı rakibinde de tamamı ile aynı isim ve sıfatları var anlamındadır. Zıt, kelime olarak şirk unsurları içinde en ağır ve muhal olanıdır.

"**Benzer**" (*misil*) kelimesinde ise, tam tamına benzemek değil, birkaç yön ile benzemek manası vardır. Benzemek kelimesi zıdda nazaran daha hafiftir. Yani sapkın insan der: "*Allah'a her yönü ile benzemeye biliriz, ama birkaç hususta benzemekte ne zarar olabilir.*" İşte bütün bu batıl mefkureleri iptal etmek için şirkin her türlü reddedilmiştir. Bu yüzden bir birine benzer gibi duran kelimeler arasından ciddi nüanslar bulunabilir, dikkat etmek lazımdır.

Benzemek kelimesinin çok mertebeleri de vardır. Hatta bu mertebeler içinde caiz olanı bile vardır.

Mesela insan ile Allah varlık noktasında benzerler. Yani Allah da vardır, insan da vardır, ama Allah ezeli olarak vardır, insan ise hadis olarak vardır. İşte Allah ile insan mutlak anlamda varlık sahasında benzeşirler, ama keyfiyet ve ihata noktasında benzeşmesi muhaldir.

Allah görür, insan da görür. Bu asgari durumda benzemek caizdir, ama Allah her şeyi görür hükmünde insanı dahil etmek şirk olur. Zıt kelimesinde bu mana ve mertebelerin hiçbiri yoktur.